

**ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

Барановська Людмила Володимирівна

УДК 378.1:35.5

**ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД
ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФЦЕРІВ ВІЙСЬКОВОГО
УПРАВЛІННЯ ТАКТИЧНОГО РІВНЯ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Житомир – 2014

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Житомирському державному університеті імені Івана Франка, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор

Якса Наталя Володимирівна,

Таврійський національний університет
імені В. І. Вернадського,
професор кафедри педагогіки.

Офіційні опоненти:

доктор педагогічних наук, професор,

Романова Ганна Миколаївна,

Інститут професійно-технічної освіти
НАПН України (м. Київ),
завідувач лабораторії методик
професійної освіти і навчання;

кандидат педагогічних наук, доцент,

Безносюк Олександр Олексійович,

Київський національний університет
імені Тараса Шевченка,
старший науковий співробітник
науково-дослідницького центру.

Захист відбудеться 16 вересня 2014 р. о 14 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 14.053.01 у Житомирському державному університеті імені Івана Франка за адресою: 10008, м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40, другий поверх, конференц-зал.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Житомирського державного університету імені Івана Франка (10008, м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40).

Автореферат розісланий 14 серпня 2014 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

С.Л. Яценко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність та доцільність дослідження. Сучасна освітня політика нашої держави визначає найважливіші завдання вищої школи – підготовку компетентного, конкурентоспроможного фахівця в усіх сферах життєдіяльності, здатного реалізувати професійні завдання в складних економічних, політичних і соціокультурних умовах збереження незалежності та цілісності України.

Відповідно до Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки, до положень Болонської конвенції, а також особливих вимог до підготовки майбутніх офіцерів-захисників держави, проблема підготовки військових набуває особливої актуальності.

Необхідність кардинального реформування Збройних Сил, на які покладена суспільна відповідальність за оборону України, захист її суверенітету, зумовлює підвищені вимоги до свідомості, мотивації, ментальності військовослужбовців, що вимагає, у свою чергу, врахування особистісних потреб та нахилів майбутніх керівних кадрів, формування позитивного ставлення до обраної професії, виховання почуття відповідальності за державу і людину.

Таким чином, дослідження проблеми впровадження особистісно орієнтованого підходу в процесі підготовки майбутніх офіцерів є актуальним, соціально важливим завданням, зумовленим не тільки потребами сучасної педагогічної теорії і практики, але й складним соціально-політичним станом та діями міжнародних агресорів та внутрішніх сепаратистів.

Загально-теоретичні засади неперервної професійної освіти проаналізовані у працях Г. Васяновича, П. Воловик, С. Вітвицької, О. Дубасенюк, Н. Ничкало та ін. Теоретичні та методичні основи військового навчання стали предметом дослідження таких учених, як О. Барабаншиков, Ю. Захарчишина, Л. Маслак, С. Тарасенко та ін. Провідні ідеї особистісно орієнтованого підходу висвітлено: у психолого-педагогічній теорії розвитку особистості у процесі діяльності (К. Альбуханова-Славська, Б. Ананьєв, Л. Виготський, С. Рубінштейн); теоретичних положеннях особистісно орієнтованого навчання (Д. Белухін, І. Бех, І. Зязюн, С. Гончаренко та ін.); теоретико-методичних розробках проблеми підготовки кадрів до роботи в особистісно орієнтованій освітній системі (О. Зоц, О. Кононенко, С. Левченко, Л. Ніколаєнко, Н. Протасова, С. Яценко та ін.).

Аналіз наукових робіт підтверджує, що проблема сучасної підготовки майбутніх офіцерів залежить від ефективності впровадження особистісно орієнтованого підходу в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців військового управління тактичного рівня, зокрема в ході вивчення гуманітарних дисциплін військового ВНЗ.

Разом з тим, відсутнє належне теоретичне обґрунтування, яке доводило б методичну доцільність реалізації особистісно орієнтованого підходу в практику професійної підготовки

майбутніх офіцерів, зокрема щодо формування творчої активності фахівця, громадянина-патріота, що вимагає також розробки і практичного використання відповідної моделі організації навчально-виховного процесу.

Актуальність проблеми, її недостатня дослідженість, винятково важливе значення її розв'язання в умовах підвищення суспільних вимог до рівня професіоналізму та конкурентоспроможності майбутнього фахівця сфери військового управління, зумовили вибір теми дисертаційної роботи: **«Особистісно орієнтований підхід до професійної підготовки майбутніх офіцерів військового управління тактичного рівня».**

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано відповідно до теми науково-дослідної роботи кафедри педагогіки Житомирського державного університету імені Івана Франка «Професійна підготовка майбутніх фахівців в умовах ступеневої освіти» (Державний реєстраційний номер 0110U002272). Тема дисертації затверджена вченою радою Житомирського державного педагогічного університету (протокол № 5 від 27. 11. 2009 р.) та узгоджена в Раді з координації наукових досліджень у галузі педагогіки та психології АПН України (протокол № 1 від 23. 02. 2010 р.).

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування й експериментальна перевірка ефективності моделі впровадження особистісно орієнтованого підходу в професійній підготовці майбутніх офіцерів військового управління тактичного рівня.

Відповідно до мети дослідження визначено наступні **завдання**:

1. З'ясувати сучасний стан вивчення проблеми професійної підготовки майбутніх офіцерів управління тактичного рівня на засадах особистісно орієнтованого підходу в сучасній теорії і методиці професійної освіти.

2. Обґрунтувати професійно-педагогічні умови реалізації особистісно орієнтованого підходу до підготовки майбутніх фахівців у сфері управління.

3. Визначити структуру, критерії, показники та рівні готовності майбутніх офіцерів управління тактичного рівня до професійної діяльності у визначеному напрямі.

4. Розробити та експериментально перевірити ефективність моделі впровадження особистісно орієнтованого підходу до професійної підготовки майбутніх офіцерів управління тактичного рівня.

Об'єктом дослідження є професійна підготовка майбутніх офіцерів військового управління.

Предмет дослідження – модель та професійно-педагогічні умови впровадження особистісно орієнтованого підходу до професійної підготовки майбутніх офіцерів управління у процесі вивчення гуманітарних дисциплін.

Теоретичну основу дослідження становлять концептуальні положення вітчизняних та

зарубіжних філософських та психолого-педагогічних досліджень стосовно загально-теоретичних основ неперервної професійної освіти (В. Семиченко, С. Сисоєва та ін.); теоретичних та методичних засад військового навчання (О. Барабаншиков, П. Корчемний, М. Нещадним, В. Ягупов та ін.); провідних ідей особистісно орієнтованого підходу (К. Абульханова-Славська, Б. Ананьєв, Л. Виготський, С. Рубінштейн та ін.); теоретичних положень особистісно орієнтованого навчання (І. Зязюн, О. Савченко, І. Якиманська, та ін.); теоретико-методичних розробок проблеми підготовки кадрів до роботи в особистісно орієнтованій освітній системі (В. Луценко, Л. Ніколаєнко, Н. Протасова та ін.).

Для розв'язання визначених завдань, досягнення поставленої мети було використано такі **методи дослідження:**

– *теоретичні:* аналіз філософської, соціологічної, психолого-педагогічної літератури та інформаційних ресурсів Інтернет з проблеми дослідження, що дало змогу уточнити зміст базових понять відповідно до його об'єкта та предмета; вивчення, аналіз досвіду науково-педагогічних працівників військових ВНЗ; причинно-наслідковий аналіз отриманих емпіричних даних, за допомогою якого визначено рівні сформованості готовності майбутніх офіцерів військового управління тактичного рівня до професійної діяльності на засадах особистісної орієнтації;

– *емпіричні:* діагностичні (педагогічне спостереження, анкетування, самооцінка, опитування, бесіди з майбутніми фахівцями, аналіз результатів творчої діяльності курсантів, адаптовані до завдань дослідження; прогностичні (експертна оцінка, узагальнення незалежних характеристик); що використані для констатації стану проблеми дослідження та моніторингу процесу формування готовності до професійної діяльності на засадах особистісної орієнтації); педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний етапи); математично-статистична обробка результатів дослідження.

Організація дослідження. Дослідження здійснювалось у чотири етапи протягом 2009-2014 років.

На **першому** (2009-2010 рр.) – проаналізовано психологічну, педагогічну літературу, а також дисертаційні роботи з обраної теми; визначено підходи до її розв'язання, проведено аналіз досвіду викладачів-практиків військових ВНЗ щодо специфіки реалізації особистісно орієнтованого підходу у процесі професійної підготовки майбутніх офіцерів військового управління тактичного рівня; визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, конкретизовано його завдання і окреслено шляхи розв'язання проблеми.

На **другому етапі** (2010-2011 рр.) визначено зміст та структуру професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері військового управління на засадах особистісної орієнтації, експериментальну базу, якісний і кількісний склад учасників експериментального

дослідження; розроблено методику констатувального етапу експерименту.

На **третьому** – (20011-2012 рр.) визначено базовий рівень підготовки майбутніх офіцерів управління тактичного рівня; досліджено педагогічні умови реалізації особистісно орієнтованого підходу; визначено критерії, показники, рівневу характеристику готовності майбутнього офіцера управління тактичного рівня до професійної діяльності на особистісно орієнтованих засадах; розроблено авторську модель, проаналізовано результати констатувального етапу експерименту.

На **четвертому етапі** (2013-2014 рр.) впроваджено модель реалізації особистісно орієнтованого підходу підготовки майбутніх офіцерів військового управління тактичного рівня; простежено динаміку формування готовності майбутнього офіцера до професійної діяльності на особистісно орієнтованих засадах; сформульовано висновки дослідження, здійснено оформлення результатів дослідження.

Експериментальна база дослідження. Дослідно-експериментальна робота здійснювалася на базі Житомирського військового інституту імені С. П. Корольова Державного університету телекомунікацій, Академії військово-морських сил імені П. С. Нахімова, Національної академії СБУ, Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського, факультету військової підготовки Кам'янець-Подільського Національного університету імені Івана Огієнка. Дослідно-експериментальною роботою було охоплено 258 курсантів та 28 викладачів військових ВНЗ.

Наукова новизна і теоретичне значення одержаних результатів полягає в тому, що:

- *вперше* на основі комплексного підходу до аналізу педагогічних процесів розроблено, обґрунтовано й доведено доцільність введення у фахову підготовку курсантів авторської моделі реалізації особистісно орієнтованого підходу, визначено професійно-педагогічні умови, які забезпечують результативність її впровадження, уточнено сутність базових категорій дослідження – особистість, особистісна орієнтація, особистісно орієнтований підхід, особистісно орієнтований навчальний процес, професійна підготовка, офіцер управління тактичного рівня;

- *удосконалено* зміст, форми і методи професійної підготовки майбутніх фахівців військового управління з позицій особистісно орієнтованого підходу, зокрема, обґрунтовано критеріальну програму реалізації особистісно орієнтованого підходу до професійної підготовки майбутніх офіцерів управління;

- *подальшого розвитку набули* загальні положення теорії і методики професійної підготовки майбутніх фахівців сфери військового управління.

Практичне значення дослідження визначається підготовкою та впровадженням у навчальний процес військових ВНЗ методичних рекомендацій «Особистісно орієнтований

підхід до професійної підготовки майбутніх офіцерів військового управління тактичного рівня» та курсу лекцій «Етика військово-професійної діяльності офіцера». Його результати можуть бути використані в процесі викладання гуманітарних дисциплін у військових навчальних закладах III-IV рівнів акредитації, при розробці державних стандартів підготовки фахівців сфери управління, у системі післядипломної військової освіти.

Основні положення дослідження **впроваджено** в навчальний процес Житомирського військового інституту імені С. П. Корольова Державного університету телекомунікацій (акт від 02. 10. 2013 р.), Академії військово-морських сил імені П. С. Нахімова (акт № 648 від 04. 04. 2013 р.), Національної академії СБУ (акт від 05. 04. 2013 р.), Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського (довідка № 180/213 від 29. 04. 2013 р.), факультету військової підготовки Кам'янець-Подільського Національного університету імені Івана Огієнка (довідка № 714 від 28. 06. 2012 р.).

Апробація результатів дисертації. Основні положення і результати дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри педагогіки Житомирського державного університету імені Івана Франка, кафедри суспільних наук Житомирського військового інституту імені С. П. Корольова Державного університету телекомунікацій, а також доповідалися на наукових, науково-практичних, науково-методичних конференціях різного рівня, зокрема, *міжнародних*: «Вища освіта України у контексті інтеграції до Європейського освітнього простору» (Київ, 2010), «Культурно-історична спадщина Польщі та України як чинник розвитку полікультурної освіти» (Хмельницький, 2011), «Інформаційні технології в освіті, науці і виробництві» (Луцьк, 2013), «Креативні технології морального і патріотичного виховання молоді як основа успішного розвитку особистості» (Вінниця, 2013), «Современные проблемы и перспективы общественных наук: педагогика, психология, социология, политология и философия» (Донецьк, 2013), «Людина, природа, техніка у ХХІ столітті» (Полтава, 2013); *всеукраїнських*: «Актуальні проблеми становлення особистості професіонала в ризиконебезпечних професіях» (Київ, 2010), «Механізми адаптації до змінених умов життєдіяльності» (Житомир, 2010), «Проблеми створення, розвитку та застосування інформаційних систем спеціального призначення» (Житомир, 2011), «Теорія і практика підготовки майбутніх учителів до педагогічної дії» (Житомир, 2011), «Проблеми створення, розвитку та застосування інформаційних систем спеціального призначення» (Житомир, 2012), «Система військової освіти України: досвід, сьогодення та перспективи розвитку» (Житомир, 2013).

Публікації. З проблеми дослідження опубліковано 21 наукова праця, з яких 5 у провідних фахових виданнях України, 1 іноземна публікація, методичні рекомендації «Особистісно орієнтований підхід до професійної підготовки майбутніх офіцерів військового управління

тактичного рівня».

Структура і обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації складає 320 сторінок, з них основного тексту 186 сторінок. У тексті вміщено 27 таблиць та 12 рисунків. Список використаних джерел містить 292 найменування, з них 5 іноземними мовами.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено мету дослідження, його завдання, об'єкт і предмет, викладено теоретико-методологічні засади, сформульовано наукову новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів, наведено дані про впровадження й апробацію результатів експериментальної роботи.

У першому розділі – **«Теоретичні засади особистісно орієнтованого підходу до підготовки майбутніх офіцерів управління тактичного рівня»** – розглянуто проблему особистісно орієнтованого підходу до підготовки майбутніх офіцерів тактичної ланки управління в сучасній педагогічній теорії і практиці, визначено провідні наукові підходи, здійснено аналіз термінологічного апарату дослідження.

З'ясовано, що особистісно орієнтований підхід до професійної підготовки майбутніх офіцерів формувався на основі історико-педагогічного досвіду індивідуалізації та диференціації навчання майбутніх військових фахівців. Сформульовано висновок про складність його наукового аналізу, яка полягає в тому, що сама система вищої військової освіти ґрунтується на засадах підпорядкованості, прагматичності, субординації, колективної відповідальності тощо. Однак, якщо йдеться про вивчення майбутніми офіцерами соціально-гуманітарних дисциплін (зокрема, й мовного блоку), то запровадження особистісно орієнтованого підходу відбувається більш системно й послідовно.

У розділі представлено класифікацію наукового підґрунтя проблеми дослідження у вигляді чотирьох основних груп джерел, а саме наукові праці: з філософії, психології, соціології, педагогіки, які мають загально методологічне й загальнотеоретичне значення; з теорії й практики особистісно орієнтованого навчання й виховання у системі освіти; у галузі професійної педагогіки; з проблем змісту та технологій професійної підготовки та професійної діяльності майбутніх офіцерів.

На основі теоретичного аналізу проблеми дослідження сформульовано висновок, що методологія й теорія проблеми особистісно орієнтованого підходу в професійній підготовці офіцерів є діалектично зумовленою і включає три компоненти: *аналіз* цього підходу до навчання й виховання особистості як теоретичної проблеми сучасної психолого-педагогічної

науки загалом (рівень загального); виявлення *специфіки* його реалізації у вищих військових навчальних закладах (рівень особливого); обґрунтування *результативності* застосування особистісного підходу для професійної підготовки окремого майбутнього фахівця (рівень одиничного).

Визначено провідні науково-теоретичні підходи до проблеми особистісно орієнтованої професійної підготовки майбутніх офіцерів управління, які можуть бути реалізовані в процесі вивчення гуманітарних дисциплін, а саме: гуманістичний, діяльнісний, системний, компетентнісний, акмеологічний, професіографічний. При цьому гуманістичний і системний підходи забезпечують методологію вивчення проблеми дослідження із залученням наукового апарату філософії та філософії освіти, діяльнісний та компетентнісний – психолого-педагогічну, акмеологічний та професіографічний – власну професійно-педагогічну складові. Зазначено, що таке методологічне представлення є суто умовним, оскільки кожен із названих підходів має міждисциплінарний характер і полідисциплінарний категорійно-понятійний апарат.

У розділі з'ясовано, що категорійно-понятійний аналіз проблеми дослідження є досить складним з точки зору взаємозв'язків та взаємозумовленостей між базовими поняттями, використаними для теоретичного аналізу проблеми особистісно орієнтованого підходу до професійної підготовки майбутніх офіцерів військового управління. На підставі аналізу наукової літератури виділено окремі *категорійні блоки*, які на перетині термінологічних ознак дають можливість сформулювати центральне поняття досліджуваної проблеми – «особистісно орієнтований підхід до професійної підготовки офіцерів управління»:

1 блок – *особистість, особистісне, особистісна орієнтація, особистісно орієнтований підхід, особистісно орієнтований навчальний процес* – дають змогу характеризувати внутрішній сенс професійної підготовки і професійної діяльності офіцера, відображаючи його розвиток як професійно підготовленої особистості;

2 блок – *професійна підготовка, майбутній офіцер, управлінська діяльність, офіцер управління, вищий військовий навчальний заклад* – категорії й поняття цього блоку детермінують технологічні аспекти особистісно орієнтованого підходу;

3 блок – *гуманізація, гуманітаризація, гуманітарні дисципліни* – поняття, що визначають змістові характеристики реалізації особистісно орієнтованого підходу в процесі професійної підготовки майбутніх офіцерів управління.

У результаті наукового аналізу базових категорій і понять дослідження ***особистісно орієнтований підхід до професійної підготовки майбутніх офіцерів управління тактичного рівня*** визначено як комплекс науково-теоретичних, змістових та організаційних характеристик навчального процесу, що забезпечують урахування та розвиток

індивідуального рівня знань, умінь та навичок майбутнього офіцера, а також його індивідуально-особистісних характеристик під час вивчення гуманітарних дисциплін, і забезпечують результат у вигляді професійної готовності майбутнього офіцера тактичної ланки управління до військово-професійної діяльності у визначеному напрямі.

Основоположним для особистісно орієнтованої системи підготовки майбутніх офіцерів визначено принципи *гуманізації та гуманітаризації, суб'єктності, індивідуалізації та диференціації, діалогічної взаємодії, проектування, інтегративності* знань, умінь, навичок та особистісних якостей, що забезпечує поліфункціональність виконання професійних обов'язків, адаптацію до системних змін у соціумі, мобільність у подальшій фаховій діяльності. Такий підхід визначає характерні особливості системи підготовки майбутніх офіцерів управління, а саме: особистісно орієнтований зміст освіти (орієнтацію на комплекс ціннісних орієнтацій (загальнолюдських, національних, регіональних, групових, етнічних, індивідуальних); культурологічний, інтегративний, життєзабезпечуючий характер професійної підготовки майбутніх фахівців військової сфери у нових соціально-політичних умовах співіснування держав та соціумів; відповідне моделювання навчального процесу у військовому ВНЗ; необхідність технологізації процесу впровадження особистісно орієнтованого підходу (етапи, форми, методи, засоби навчання); наявність сприятливого освітньо-комунікативного середовища як умови організації навчально-виховного процесу, орієнтованого на особистість, її потреби та запити.

У другому розділі – **«Модель професійної підготовки майбутніх офіцерів управління тактичного рівня у контексті особистісно орієнтованого підходу»** – представлено авторську модель реалізації особистісно орієнтованого підходу у процесі вивчення гуманітарних дисциплін, розглянуто сутність відповідних професійно-педагогічних умов з урахуванням специфіки військового ВНЗ у філософському, соціальному, психолого-педагогічному аспектах; визначено критерії та показники готовності майбутніх офіцерів військового управління до професійної діяльності на засадах особистісної орієнтації.

Обґрунтування теоретико-методологічних засад проблеми особистісно орієнтованого підходу в професійній підготовці фахівців військового профілю послугувало підґрунтям для розробки авторської моделі, впровадження відповідного змісту, форм та методів підготовки на основі окреслених методологічних принципів.

Ураховуючи науково-практичний досвід компонентно-структурного дослідження педагогічних систем, виокремлено такі *структурні* складові моделі підготовки майбутніх офіцерів управління тактичного рівня на засадах особистісно орієнтованого підходу: ціннісно-мотиваційний, когнітивно-операційний, особистісно-рефлексивний. До *функціональних*, які забезпечують взаємодію між структурними складовими системи,

віднесено: *діагностико-регулятивний, прогностично-орієнтаційний, проєктивно-спонукальний, стимулюючо-розвивальний, комунікативно-виховний, аналітико-оцінний*. Ефективність функціонування системи залежить як від функціонування кожного окремого елемента, так і від їх взаємодії.

У результаті теоретичного аналізу досліджуваної проблеми визначено, що педагогічні умови реалізації зазначеного підходу в процесі професійної підготовки майбутніх офіцерів управління тактичного рівня можна тлумачити як зовнішні стосовно особистості курсанта обставини професійного навчання та підготовки, що є причиною якісних особистісних змін.

До *зовнішніх або соціально-детермінованих умов* реалізації особистісно орієнтованого підходу в процесі професійної підготовки майбутніх офіцерів управління тактичного рівня віднесено: *глобально-соціальні, конкретно-соціальні, загально-педагогічні, професійно-педагогічні*.

На основі теоретичного вивчення досліджуваної проблеми у сучасній теорії та практиці професійної освіти з'ясовано, що до професійно-педагогічних умов реалізації особистісно орієнтованого підходу у процес професійної підготовки майбутніх офіцерів військового управління можна віднести: *організаційні, методичні, технологічні*, впровадження яких спрямовано на оптимізацію їх професійної підготовки, підвищення ефективності навчального процесу, вдосконалення навчальної діяльності (теоретичної та практичної складових), підвищення її результативності, інтенсивності у ході впровадження моделі.

На основі узагальнення наукових підходів до тлумачення готовності до професійної діяльності виокремлено такі основні напрями, як: *загальнофілософський*, у контексті якого готовність людини до діяльності визначається як певний стан її свідомості; *психологічний*, у межах якого тлумачиться як складне особистісне утворення, що характеризується психічними та характерологічними особливостями індивіда, є цілеспрямованим відображенням особистості; *педагогічний*, де розглядається як закономірний результат спеціальної підготовки, самовизначення, освіти й самоосвіти, виховання й самовиховання.

Зроблено висновок, що результатом реалізації особистісно орієнтованого підходу до професійної підготовки майбутнього офіцера військового управління тактичного рівня є *відповідна готовність* – складне інтегральне утворення структури особистості фахівця, представлене комплексом мотивів, відповідних якостей та здібностей фахівця, системою психолого-педагогічних, професійно орієнтованих, фундаментальних знань та вмінь, необхідних для ефективного впровадження особистісно орієнтованого підходу в процесі виконання службових обов'язків та життєдіяльності загалом.

Основними складовими зазначеної готовності визначено мотиваційну, діяльнісну та особистісну (самооцінну).

У межах дослідження визначено *критерії* (спонукальний, когнітивний, діяльнісний, особистісний, результативний) як якості, властивості, ознаки досліджуваного об'єкта, які надають можливість спостерігати його стан, рівень функціонування та розвитку та *показники* (кількісні та якісні характеристики сформованості кожного критерію).

На основі виокремлених критеріїв та показників виділено й охарактеризовано чотири *рівні* готовності майбутніх офіцерів управління тактичного рівня до зазначеного виду діяльності: *низький (елементарний), середній (репродуктивний), достатній (конструктивний), високий (оптимальний)*.

У третьому розділі – **«Реалізація моделі підготовки майбутніх офіцерів управління тактичного рівня на засадах особистісної орієнтації»** – розроблено основні етапи експериментально-дослідної роботи професійної підготовки майбутніх офіцерів військового управління тактичного рівня (теоретико-діагностичний, аналітико-синтетичний, експериментально-узагальнюючий), визначено їх сутність та зміст діяльності; вивчено стан досліджуваного педагогічного процесу; реалізовано авторську модель; здійснено аналіз результатів експерименту.

На основі аналізу констатувального етапу експерименту з'ясовано, що третина студентів не усвідомлюють важливості мотивів професійної діяльності на засадах особистісно орієнтованого підходу. Курсанти відчувають брак інформації з проблем: інженерно-психологічного забезпечення професійної діяльності, якості взаємовідносин у системі «керівник–підлеглий», структури та розвитку особистості, видів впливу у психологічній та інформаційній війні, комунікаційних процесів та міжособистісних бар'єрів комунікацій, об'єктивного прийняття рішень. Недостатнім є і рівень сформованості відповідних умінь, що і зумовлює необхідність упровадження авторської моделі.

Виходячи зі структури моделі реалізації особистісно орієнтованого підходу до професійної підготовки майбутніх офіцерів тактичної ланки управління, *мотиваційно-ціннісний* компонент означеної моделі передбачав розвиток особистісно значущих мотивів професійного навчання у майбутнього офіцера; формування у нього аксіологічно орієнтованих потреб власної соціалізації в умовах ризиконебезпечних професій; реалізацію потреби міжособистісної взаємодії в ситуації управління. Особистісно орієнтований зміст цього компонента моделі забезпечувався індивідуальним характером мотивації особистості майбутнього фахівця на отримання військової професії, а також індивідуальним характером усвідомлення професійних та особистісних цінностей в процесі формування готовності до майбутньої військово-професійної діяльності.

Формування системи моральних, професійних, громадянських цінностей у процесі вивчення гуманітарних дисциплін відбувався за допомогою сучасних форм і методів

навчання – *вирішення ситуацій професійного характеру, інтерактивні ділові ігри, дискусії*, які дають можливість ефективно реалізувати особистісно орієнтований підхід. Основою розвитку мотивації майбутніх офіцерів військового управління став проведений в ході дослідження *мотиваційний тренінг*, а також мотиваційні вправи, мотиваційні співбесіди тощо.

Когнітивно-операційний компонент моделі особистісно орієнтованої підготовки майбутніх офіцерів тактичної ланки управління реалізовувався в процесі вивчення гуманітарних дисциплін («Українська мова за професійним спрямуванням», «Історія української культури», «Філософія», «Релігієзнавство», «Логіка», «Етика і естетика», «Соціологія», «Політологія», «Правознавство» (у тому числі «Основи військового законодавства та міжнародне гуманітарне право»), «Психологія» (у тому числі «Конфліктологія»), «Педагогіка» (у тому числі «Військове навчання та виховання»), а також «Етика військово-професійної діяльності офіцера», які збагачено особистісно орієнтованим змістом.

Визначено та зреалізовано найбільш ефективні форми і методи особистісно орієнтованого навчання: лекція-дискусія, лекція-діалог, проблемна лекція, кейс-метод, тренінг, метод вирішення професійних ситуацій тощо.

Дослідження мотиваційного компоненту готовності майбутніх офіцерів військового управління тактичного рівня до професійної діяльності на засадах особистісно орієнтованого підходу засвідчило, що, на відміну від результатів початкового зрізу, де характер мотивів мав майже однакову спрямованість в усіх досліджуваних групах, після впровадження розробленої моделі його показники значно зросли.

Доведено, що професійна підготовка майбутніх офіцерів на основі особистісно орієнтованого підходу значною мірою сприяла підвищенню мотивації. Спостерігається зниження показників низького та середнього рівнів сформованості домінуючих мотивів та зростання достатнього з 44,1 % до експерименту до 64,4 % після експерименту в ЕГ у порівнянні з 45,2 % до 52,8 % у КГ. Високий рівень мотивації майбутніх офіцерів військового управління тактичного рівня у ЕГ зріс на 4 % (1,5 % – у КГ).

Визначення кількісних змін сформованості знань у структурі діяльнісного компоненту готовності за допомогою авторського опитувальника засвідчили про значущі переваги показників в експериментальній групі над відповідними показниками в контрольній (достатній рівень – 20,8 % у КГ, 51,4 % – ЕГ), а також суттєве зростання достатнього та високого рівня сформованості вмінь майбутніх офіцерів управління тактичної ланки здійснювати професійну діяльність на засадах особистісно орієнтованого підходу, що стало результатом поетапної реалізації авторської моделі (на достатньому рівні до експерименту

16,7 % у ЕГ і 16,8 % у КГ, після експерименту – 48,6 % – ЕГ, 36,5 % – КГ).

Таблиця 1

Оцінка рівня сформованості самооцінного компонента готовності майбутніх офіцерів управління тактичної ланки до професійної діяльності на засадах особистісної орієнтації КГ та ЕГ до та після формувального етапу експерименту

Рівні	Початок експерименту				Завершення експерименту			
	ЕГ		КГ		ЕГ		КГ	
	АЗ	%	АЗ	%	АЗ	%	АЗ	%
Низький	83	37,4	73	37,1	18	8,1	64	32,5
Середній	66	29,7	59	29,9	51	23,0	39	19,8
Достатній	61	27,5	56	28,4	126	56,8	81	41,1
Високий	12	5,4	9	4,6	27	12,1	13	6,6

Після проведення формувального етапу експерименту спостерігається суттєва різниця у зростанні високого та достатнього рівнів самооцінного компонента готовності, сформованість якого відображає концептуальну ідею реалізації особистісно орієнтованого підходу в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері військового управління до діяльності в системі «людина – людина» (табл. 1).

Достовірність результатів експерименту перевірена за допомогою критерію ϕ^* -кутового перетворення Фішера та λ -критерію Колмогорова-Смірнова.

Таким чином, проведений формувальний етап експериментальної роботи засвідчив результативність розробленої моделі реалізації особистісно орієнтованого підходу до професійної підготовки майбутніх офіцерів військового управління тактичного рівня, а також ефективність спроектованих професійно-педагогічних умов (*організаційних, методичних технологічних*).

На основі узагальнення результатів наукового дослідження сформульовано такі

ВИСНОВКИ:

1. У результаті вивчення сучасного стану проблеми професійної підготовки майбутніх офіцерів управління тактичного рівня на засадах особистісно орієнтованого підходу в сучасній теорії і методиці професійної освіти з'ясовано, що визначений підхід у військовій галузі освіти формувався на основі історико-педагогічного досвіду індивідуалізації та диференціації навчання майбутніх військових фахівців. Сформульовано висновок про складність наукового аналізу особистісно орієнтованого підходу в професійній підготовці

майбутніх офіцерів, яка ґрунтується на засадах підпорядкованості, прагматичності, субординації, колективної відповідальності тощо.

Визначено провідні науково-теоретичні підходи до проблеми особистісно орієнтованої професійної підготовки майбутніх офіцерів управління, які можуть бути реалізовані в процесі вивчення гуманітарних дисциплін, а саме: гуманістичний, діяльнісний, системний, компетентнісний, акмеологічний, професіографічний. Окреслено їх міждисциплінарний характер і полідисциплінарний категорійно-понятійний апарат.

На основі наукового аналізу базових категорій і понять дослідження особистісно орієнтований підхід до професійної підготовки майбутніх офіцерів управління тактичного рівня визначено як комплекс науково-теоретичних, змістових та організаційних характеристик навчального процесу, що забезпечують урахування та розвиток індивідуального рівня знань, умінь та навичок майбутнього офіцера, а також його індивідуально-особистісних характеристик під час вивчення гуманітарних дисциплін, і забезпечують результат – професійну готовності майбутнього офіцера тактичної ланки управління до військово-професійної діяльності у визначеному напрямі.

2. Обґрунтовано професійно-педагогічні умови реалізації особистісно орієнтованого підходу до підготовки майбутніх фахівців у сфері військового управління на засадах особистісної орієнтації, які тлумачаться: як сукупність заходів, здатних забезпечити досягнення фахівцями професійно-творчого рівня; як обставини, що забезпечують ефективність особистісно орієнтованого начального процесу з урахуванням потреб, інтересів, потенційних можливостей особистості майбутнього фахівця військової галузі, його готовність до ефективної професійної діяльності на особистісно орієнтованих засадах.

На основі теоретичного аналізу проблеми дослідження, а також математично-статистичного аналізу результатів експертної оцінки, виокремлено основні професійно-педагогічні умови формування готовності курсантів до професійної діяльності на засадах особистісної орієнтації: *організаційні, методичні, технологічні*.

3. У дисертації визначено структуру (мотиваційний, діяльнісний та самооцінний компоненти), критерії (спонукальний, когнітивний, діяльнісний, особистісний, результативний), показники та рівні *готовності* майбутніх офіцерів управління тактичного рівня до професійної діяльності на засадах особистісної орієнтації.

Обґрунтовано висновок, що результатом реалізації особистісно орієнтованого підходу до професійної підготовки майбутнього військового управління тактичного рівня є *відповідна готовність*, основними складовими якої визначено мотиваційну, діяльнісну та особистісну (самооцінну).

На основі виділених критеріїв та показників охарактеризовано чотири рівні готовності

майбутніх офіцерів управління тактичного рівня до зазначеного виду діяльності: *низький (елементарний), середній (репродуктивний), достатній (конструктивний), високий (оптимальний)*.

4. Розроблено авторську модель впровадження особистісно орієнтованого підходу в процес підготовки майбутніх офіцерів управління тактичного рівня. Ураховуючи науково-практичний досвід компонентно-структурного дослідження педагогічних систем, виокремлено такі її структурні *складові*: ціннісно-мотиваційну, когнітивно-операційну, особистісно-рефлексивну.

На основі визначених професійно-педагогічних умов (організаційних, методичних, технологічних), структури, критеріїв та рівнів готовності майбутніх офіцерів управління тактичного рівня експериментально перевірено та підтверджено ефективність розробленої моделі.

Формувальний етап експериментальної роботи засвідчив підвищення рівня сформованості мотиваційного, діяльнісного та самооцінного компонента готовності до реалізації особистісно орієнтованого підходу у майбутній професійній діяльності щодо військового управління тактичного рівня.

До ефективних форм і методів професійної підготовки майбутніх офіцерів управління, апробованими в процесі реалізації моделі, віднесено: мотиваційний тренінг (включно з мотиваційними співбесідами), проблемні лекції, лекції-діалоги, лекції-дискусії, а також застосування кейс-методу та методу проектів.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів розглянутої проблеми, нагальними залишаються питання: удосконалення системи форм і методів професійної підготовки фахівців військової сфери; самостійна робота у процесі реалізації особистісно орієнтованого підходу майбутніх військових фахівців; вивчення зарубіжного досвіду впровадження досліджуваного феномену

Основний зміст дисертації відображено у таких **публікаціях** автора:

Наукові праці, в яких опубліковані основні результати дисертації:

1. Барановська Л. В. Теоретичні засади особистісно орієнтованого підходу до підготовки майбутніх офіцерів управління тактичного рівня / Л. В. Барановська // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. – Вип. 54. – С. 89–93.

2. Барановська Л. В. Категорійний аналіз проблеми особистісно орієнтованого підходу у процесі професійної підготовки майбутніх офіцерів управління тактичного рівня / Л. В. Барановська // Вища освіта України: теорет. та наук.-метод. часопис. – Додаток 4, Т. 5 (23). –

Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». Психолого-педагогічні та організаційні умови запровадження європейських стандартів вищої освіти в Україні, 2010. – С. 26–34.

3. Барановська Л. В. Соціально-детерміновані умови реалізації особистісно орієнтованого підходу в процесі професійної підготовки майбутніх офіцерів управління тактичного рівня / Л. В. Барановська // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету : зб. наук. праць. – Рівне : РДГУ, 2013. – Вип. 7 (50). – С. 7–11.

4. Барановська Л. В. Принципи моделювання процесу підготовки майбутніх офіцерів управління (особистісно орієнтований підхід) / Л. В. Барановська // Нові технології навчання : наук.-метод. зб. / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. – Київ–Вінниця, 2013. – Вип. 79. – С. 118–123.

5. Барановська Л. В. Обґрунтування структурних компонентів моделі підготовки майбутніх офіцерів управління у контексті особистісно орієнтованого підходу / Л. В. Барановська // Вісник Національного університету оборони України : зб. наук. праць / М-во оборони України. – К. : НУОУ, 2013. – Вип. 6(37). – С. 14–19.

6. Барановська Л. В. Проектирование профессионально-педагогических условий внедрения личностно ориентированного подхода в профессиональной подготовке будущих офицеров управления тактического уровня / Л. В. Барановська // Карельский научный журнал : науч. журнал / Институт направленного образования. – Петрозаводск, 2013. – Вип. № 1 (2). – С. 5–8.

Опубліковані праці апробаційного характеру:

7. Барановська Л. В. Теоретичні засади особистісно орієнтованого підходу до підготовки майбутніх офіцерів управління тактичного рівня / Л. В. Барановська // Актуальні проблеми становлення особистості професіонала в ризиконебезпечних професіях : матеріали міжрег. наук. семінару, (Київ, 25 березня 2010 р.). – К. : Національний ун-тет оборони України, 2010. – С. 35–37.

8. Барановська Л. В. Категорійний аналіз проблеми особистісно орієнтованого підходу у процесі професійної підготовки майбутніх офіцерів управління тактичного рівня / Л. В. Барановська // Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору : V міжнар. наук.-практ. конф., 25–27 листопада 2010 р. : тези доп. – К., 2010. – С. 42.

9. Барановська Л. В. Реалізація особистісно орієнтованого підходу у процесі підготовки майбутніх офіцерів до професійної діяльності в ризиконебезпечних ситуаціях / Л. В. Барановська // Механізми адаптації до змінених умов життєдіяльності : міжрегіональна

наук.-практ. конф., Житомир, 16 грудня 2010 р. : тези доповідей. Житомир : Житомир. держ. ун-тет ім. Івана Франка, 2010. – С. 10

10. Барановська Л. В. Полікультурні обриси особистісно орієнтованого підходу до формування військового фахівця у Польщі та Україні / Л. В. Барановська // Культурно-історична спадщина Польщі та України як чинник розвитку полікультурної освіти: міжнар. наук.-практ. конф., 12–16 квітня 2011 р. : тези доповідей. – Київ–Хмельницький, 2011. – С. 24.

11. Барановська Л. В. Моделювання професійної підготовки військових фахівців у контексті особистісно орієнтованого підходу / Л. В. Барановська // Проблеми створення, розвитку та застосування інформаційних систем спеціального призначення : 18-а наук.-практ. конф.я, Житомир, 15 квітня 2011 р. : тези доповідей. Ч. 1 / відп. за випуск Дзюбчук Р. В. – Житомир : ЖВІ НАУ, 2011. – С. 52–53.

12. Барановська Л. В. Реалізація особистісно орієнтованого підходу у процесі формування моральних якостей майбутніх офіцерів / Л. В. Барановська // Теорія і практика підготовки майбутніх учителів до педагогічної дії : всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, 20–21 травня 2011 р. м. Житомир : тези доповідей. – Житомир, 2011. – С. 19.

13. Барановська Л. В. Проблеми підвищення якості підготовки майбутніх офіцерів військового управління тактичного рівня в контексті особистісно орієнтованого підходу / Л. В. Барановська // Проблеми створення, розвитку та застосування інформаційних систем спеціального призначення : XIX наук.-практ. конф., Житомир, 19 квітня 2012 р. : тези доповідей. Ч. 1 / відп. за випуск Дзюбчук Р. В. – Житомир : ЖВІ НАУ, 2012. – С. 31–32.

14. Барановська Л. В. Стратегія підвищення якості професійної підготовки курсантів (студентів) – майбутніх офіцерів військового управління тактичного рівня – у контексті особистісно орієнтованого підходу / Л. В. Барановська // Система військової освіти України: досвід, сьогодення та перспективи розвитку: XIV наук.-метод. конф., Житомир, 25 квіт. 2013р. : тези доповідей. – Житомир : ЖВІ НАУ, 2013. – С. 47–49.

15. Барановська Л. В. Принципи моделювання процесу підготовки майбутніх офіцерів управління (особистісно орієнтований підхід) / Л. В. Барановська // Креативні технології морального і патріотичного виховання молоді як основа успішного розвитку особистості : X міжнар. Наук.-метод. конф., 11 жовтня 2013 р. : тези доповідей. – Вінниця, 2013. – С. 11.

16. Барановська Л. В. Особистісно орієнтований підхід в контексті професійної підготовки майбутніх офіцерів Збройних Сил України / Л. В. Барановська // Современные проблемы и перспективы общественных наук: педагогика, психология, социология, политология и философия : материалы I междунар. науч.-практ. конф. (г. Донецк, 5–7 ноября 2013 г.) / Научный журнал «Аспект», № 20 (Т. 2). – Донецк : ООО «Цифровая типография», 2013. –

С. 9.

17. Барановська Л. В. Психолого-педагогічний супровід впровадження особистісно орієнтованого підходу в умовах вищого військового навчального закладу / Л. В. Барановська // Людина, природа, техніка у XXI столітті : III Міжнар. наук.-практ. конф. (21–22 листопада 2013 року) : збірник матеріалів. – Полтава : ФОП О. І. Кека, 2013. – С. 15–17.

18. Барановська Л. В. Особистісно орієнтований підхід в контексті професійної підготовки майбутніх офіцерів Збройних Сил України / Л. В. Барановська // Современные проблемы и перспективы общественных наук: педагогика, психология, социология, политология и философия: материалы I междунар. науч.-практ. конф. (Донецк, 5–7 ноября 2013 г.) / Научный журнал «Аспект». – Донецк : ООО «Цифровая типография», 2013. – № 20 (Т. 1). – С. 50–60.

19. Барановська Л. В. Особистісно орієнтований підхід до професійної підготовки майбутніх офіцерів військового управління тактичного рівня / Л. В. Барановська // Методичні рекомендації щодо впровадження в навчальний процес особистісно орієнтованого підходу до професійної підготовки майбутніх офіцерів військового управління тактичного рівня / підготувала Л. В. Барановська. – Житомир : ЖВІ НАУ, 2013. – 72 с.

Опубліковані праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

20. Барановська Л. В. Особистісно орієнтований підхід до професійної підготовки майбутніх офіцерів управління для складних інформаційних систем як категорія педагогічної науки / Л. В. Барановська // Проблеми створення, випробування, застосування та експлуатації складних інформаційних систем: зб. наук. праць. – Житомир : ЖВІ НАУ, 2010. – Вип. 3. – С. 158–164.

21. Барановська Л. В. Етика військово-професійної діяльності офіцера / Л. В. Барановська, О. А. Лиманець // Курс лекцій. – Житомир : ЖВІ НАУ, 2011. – 152 с.

АНОТАЦІЇ

Барановська Л. В. Особистісно орієнтований підхід до професійної підготовки майбутніх офіцерів військового управління тактичного рівня. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Житомирський державний університет імені Івана Франка, Житомир, 2014.

У дисертації представлено результати теоретичного обґрунтування та експериментальної перевірки моделі впровадження особистісно орієнтованого підходу у професійну підготовку майбутніх офіцерів військового управління тактичного рівня.

Обґрунтовано науково-теоретичні засади особистісно орієнтованого підходу до військово-

професійної підготовки майбутніх офіцерів, здійснено категоріальний аналіз проблеми дослідження.

Визначено професійно-педагогічні умови реалізації особистісно орієнтованого підходу до підготовки майбутніх фахівців у сфері управління на засадах особистісної орієнтації.

Розроблено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність моделі впровадження особистісно орієнтованого підходу до професійної підготовки майбутніх офіцерів управління тактичного рівня.

Доведено, що її реалізація сприяє підвищенню рівня сформованості самооцінного компонента готовності майбутніх офіцерів управління тактичної ланки до професійної діяльності на засадах особистісної орієнтації.

Ключові слова: особистість, особистісно орієнтований підхід, професійна підготовка, майбутній офіцер військового управління тактичного рівня.

Барановская Л. В. Личностно ориентированный подход в профессиональной подготовке будущих офицеров военного управления тактического уровня. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Житомирский государственный университет имени Ивана Франко, Житомир, 2014.

В диссертации представлены результаты теоретического обоснования проблемы и экспериментальная проверка модели внедрения личностно ориентированного подхода в профессиональную подготовку будущих офицеров военного управления тактического уровня.

Обоснованы научно-теоретические подходы личностной ориентации к военно-профессиональной подготовке будущих офицеров, осуществлен категориальный анализ. Выявлено, что личностно ориентированный подход к профессиональной подготовке будущих офицеров формировался на основе историко-педагогического опыта индивидуализации и дифференциации обучения будущих военных специалистов. Сформулирован вывод о специфике личностно ориентированного подхода в профессиональной подготовке будущих офицеров, которая заключается в том, что сама система высшего военного образования основывается на принципах подчиненности, прагматичности, субординации, коллективной ответственности и т.д.

В диссертации проанализированы ведущие научно-теоретические подходы к проблеме личностно ориентированной профессиональной подготовки будущих офицеров управления тактического уровня, которые могут быть реализованы в процессе изучения гуманитарных

дисциплин, а именно: гуманистический, деятельностный, системный, компетентностный, акмеологический, профессиографический. Уточнена сущность базовых категорий исследования.

На основе анализа научной литературы личностно ориентированный подход к профессиональной подготовке будущих офицеров управления тактического уровня рассматривается как комплекс научно-теоретических, содержательных и организационных характеристик учебного процесса, обеспечивающих учет и развитие индивидуального уровня знаний, умений и навыков будущего офицера, а также его индивидуально-личностных характеристик при изучении гуманитарных дисциплин, и обеспечивают результат в виде профессиональной готовности будущего офицера тактического звена управления к военно-профессиональной деятельности.

Установлено, что педагогические условия реализации личностно ориентированного подхода в процессе профессиональной подготовки будущих офицеров управления тактического уровня можно определить как совокупность мер, способных обеспечить достижение специалистами профессионально-творческого уровня; в качестве обстоятельств, обеспечивающих эффективность личностно ориентированного учебного процесса с учетом потребностей, интересов, потенциальных возможностей личности будущего специалиста военной области, его готовность к эффективной профессиональной деятельности на личностно-ориентированных принципах.

Исследованы основные профессионально-педагогические условия формирования готовности курсантов к профессиональной деятельности на основе личностной ориентации: организационные, методические, технологические.

В диссертации определена структура (мотивационный, деятельностный и самооценочный компоненты), критерии (побудительный, когнитивный, деятельностный, личностный, результативный), показатели и уровни (высокий, достаточный, средний и низкий) готовности будущих офицеров управления тактического уровня к профессиональной деятельности на основе личностной ориентации. Выделены следующие структурные составляющие модели подготовки будущих офицеров управления тактического уровня на основе личностно ориентированного подхода: ценностно-мотивационный, когнитивно-операционный, личностно-рефлексивный.

На основании определенных профессионально-педагогических условий, структуры, критериев и уровней готовности будущих офицеров управления тактического уровня экспериментально проверена эффективность разработанной модели внедрения личностно ориентированного подхода к профессиональной подготовке будущих военных специалистов сферы управления.

Подтверждено, что внедрение модели способствует повышению уровня сформированности всех компонентов готовности будущих офицеров управления тактического звена к профессиональной деятельности на основе личностной ориентации.

Ключевые слова: личность, личностно ориентированный подход, профессиональная подготовка, будущий офицер военного управления тактического уровня.

Baranovska L. V. Personality oriented approach to the professional training of the perspective officers of the military tactical level management. – Manuscript.

Dissertation for the degree of candidate of pedagogical sciences, specialty 13.00.04 – Theory and Methods of Professional Education. – Zhytomyr State Ivan Franko University, Zhytomyr, 2014.

The thesis presents the results of theoretical substantiation and experimental verification of the model of implementation of personality oriented approach to the professional training of the perspective officers of the military tactical level management.

The scientific and theoretical bases of personality oriented approach to the military and professional training of the perspective officers of the military tactical level management are grounded; the categorical analysis of the research problem is made.

The professional and pedagogical conditions of realization of personality oriented approach to the perspective specialists training in the sphere of management on the basis of personality orientation are defined

The effectiveness of the model of implementation of personality oriented approach to the professional training of the perspective officers of the military tactical level is theoretically substantiated and experimentally verified.

It is proved that its implementation creates favorable conditions for increasing the level of formation of self-evaluation component of the perspective officers of the tactical level management on the basis of personality orientation.

Keywords: personality, personality oriented approach, professional training, perspective officers of the tactical level management.